

Povijest Bračnih susreta u Hrvatskoj

Tonči Trstenjak*

Sažetak

Pokret Bračni susreti (Marriage Encounter, kratica ME) kojemu je cilj uspostavljanje dijaloškog stila života bračnog para i obnova Katoličke crkve, započeo je u Hrvatskoj zalaganjem bračnog para Franko i Nives Jelich iz Wichite (Kansas) SAD — prvim održanim vikendom ME-a u isusovačkoj kući u Opatiji 11–13. lipnja 1976. prema metodi WWME-a (Worldwide Marriage Encounter). Tada organizaciju preuzima isusovac Stjepan Kušan (do 1988), kojemu, kao mnoštvu oduševljenih bračnih parova, treba zahvaliti na brzom širenju ME-a. Već prve godine vikend ME-a prošlo je preko 80, a do 2006. g. oko 5000 bračnih parova, 150 svećenika (6 biskupa) i oko 90 redovnica. Hrvatski parovi i svećenici prenose vikend ME-a u Italiju 1978. g., a u Sloveniju i u Srbiju 2003. g. Hrvatska od samog početka 1981. g. sudjeluje u Europskom vijeću ME-a (European Concil ME-a), a pet susreta tog tijela održano je do sada u Hrvatskoj.

Osamostaljenjem Republike Hrvatske 1991. g. stvoreni su povoljni uvjeti za solidniju organizaciju, koju provodi tadašnji Nacionalni tim (National Team — Tonči Trstenjak i bračni par Spomenka i Darko Novosel: Hrvatska zajednica bračnih susreta (HZBS) osnovana je, uređena statutima i g. 1993. registrirana kao nevladina udruga. Glasilo HZBS-a »Prisutnost« počinje izlaziti 1993. i od početka donosi sve važne događaje i dokumente te objavljuje imena i adrese svih osoba koji prođu iskustvo ME-a u Hrvatskoj.

ME se ne smatra obiteljskim pokretom, nego pokretom za obnovu Katoličke crkve kroz sakramente, osobito svetog reda i braka. Zajednicu vodi Nacionalni tim (bračni par i svećenik) koji Nacionalno vijeće bira za mandat od tri godine. Do sada se u vodstvu izmijenilo 14 Nacionalnih timova. To je jedna od najvećih organiziranih katoličkih udruga u Hrvatskoj, s čvrstim vodstvom, dobrom organizacijom, jasnim ciljevima i razrađenim metodama rada. Vikendi ME-a održavaju se svakog mjeseca diljem Hrvatske, a kroz njih prosječno godišnje prođe 200 bračnih parova. Oko 2000 bračnih parova aktivno sudjeluje u životu HZBS-a.

Ključne riječi: bračni susreti, vikendi za bračne parove, sakramenti, brak, sv. red, Hrvatska zajednica bračnih susreta.

* Prof. dr. sc. Tonči Trstenjak, Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu; urednik Programa religijske kulture HTV.

Bračni vikendi kakvi se danas održavaju u okvirima *Svjetskog pokreta bračnih susreta*¹, u čijem je sastavu i *Europsko vijeće bračnih susreta* i s njime od samog početka *Hrvatska zajednica bračnih susreta*², svoje porijeklo vuku od svibnja 1973. kad je isusovac p. Charles Chuck Gallagher, karizmatički vođa tzv. njujorške skupine, pod utjecajem bračnog para Pat i Patty Crowley,³ koji je imao snažnu vjeru u snagu sakramenta ženidbe za obnovu Crkve i društva, javno objavio da je *cilj Bračnih susreta obnova Katoličke crkve*. To je dovelo do raskida s onima koji su Bračne vikende smatrali *samo obnovom bračnih parova* kojima dijalog pomaže da u svom životu ostvare svojim brakom Božji plan i tako služe obitelji i svijetu. Toj se struji priklonio i neprijeporni otac BS-a isusovac Gabriel Calvo, pa stoga *National Marriage Encounter* u SAD-u sebe smatra slijednikom izvornoga Bračnog vikenda.

Worldwide Marriage Encounter (WWME), iako vuče korijene od izvorne ideje Gabriela Calva, za svoga duhovnog vođu uzima isusovca Charlesa Chucka Gallaghera.⁴ On je inzistirao da tim-parovi koji vode Bračni vikend budu isključivo uvjereni i praktični katolici, da žive ono što govore i da *središte Vikenda bude sam sakrament*: svijest para i svećenika da je Krist prisutan u svijetu kroz sakramente, koji su stoga najveća snaga koju svaki kršćanin ima na raspolaganju. Zbog toga Bračni susreti (BS) sebe *ne smatraju obiteljskim pokretom nego pokretom za obnovu Crkve i svijeta po sakramentima*, osobito onima koji se ostvaruju u odnosu: brak i Sv. red.⁵

Njujorška skupina, vođena apostolskom karizmom Chucka Gallaghera, imala je viziju obnove Katoličke crkve kroz BS. To je pomoglo da se WWME brzo i snažno proširio po cijelom SAD-u i svijetu. Zahvaljujući tom apostolskom žaru pa-

- 1 Worldwide Marriage Encounter — Svjetski pokret bračnih susreta. Pogledaj na web stranici: <http://www.wwme.org/>
- 2 Isusovac p. Stjepan Kušan, prvi hrvatski svećenik u *Bračnim susretima* i jedan od osnivača pokreta Bračnih susreta u Hrvatskoj, sudjelovao je također u organiziranju *Europskog sekretarijata* BS-a g. 1980. u Bruxellesu, koji je na zasjedanju europskih Nacionalnih timova u Mariji Bistrici od 3–6. lipnja 2004. g. promijenio ime u *Europsko vijeće bračnih susreta*.
- 3 Pat i Patty Crowley osnivači su *Kršćanskoga obiteljskog pokreta* u SAD-u (Christian Family Movement). Na međunarodnom sastanku *International Confederation of Christian Family Movement (ICCFM)* u Madridu 1967. oni su, upoznavši španjolskog isusovca Gabriela Calva (koji je 1952. g. s parovima iz Barcelone osnovao »Ekipe Pia XII« i s Mercedes i Jaime Ferrer zamislio i razradio metodu i sadržaj Bračnih vikenda te ih počeo održavati i širiti po svojoj domovini, a potom nakon kongresa ICCFM-a u Caracasu 1966. i po zemljama Latinske Amerike te među hispanoamerikancima u SAD-u), pozvali ga da s 50 španjolskih bračnih parova i njihovih 29 tim-svećenika dođe u SAD i 1968. održi bračne vikende diljem zemlje. Od kolovoza te godine vođeni su Bračni vikendi po cijeloj Americi. Inače je već 1967. održan ogleadni Bračni vikend na konvenciji ICCFM-a na Sveučilištu Notre Dame. Ipak se 1968. smatra početkom Bračnih susreta u SAD-u. Od tada su se mnogi parovi koji su pripadali *Kršćanskom obiteljskom pokretu* posvetili vođenju i širenju Vikenda. O svemu opširnije u Vernie Dale, *By our roots we know ourselves: an ICCFM history*, www.iccfm.org/our_history.html
- 4 Chucka Gallaghera je oduševila mogućnost da metodom Bračnih susreta sami parovi evangeliziraju druge parove.
- 5 To je bio glavni razlog zbog kojeg su se već na sastanku vodstva njujorške skupine krajem siječnja 1969. u New Yorku Bračni susreti odijelili od *Kršćanskog obiteljskog pokreta* po čijoj su inicijativi i u čijem se krilu nastali. Isti se proces kasnije dogodio i u Hrvatskoj.

rova i svećenika WWME je danas pokret koji kroz svoje nacionalne strukture organizirano djeluje u oko devedesetak država svijeta, u što spada i cijela Europa.⁶ Oko 45 milijuna osoba do sada je prošlo kroz iskustvo Bračnih vikenda (od 1968. g.), od čega u Hrvatskoj od 1976. oko 5000 parova (10.000 osoba) i 150 svećenika i te stotinjak redovnica. Godišnje kroz Bračne vikende u svijetu prođe prosječno 60.000 bračnih i zaručničkih parova, a u Hrvatskoj oko 200.⁷

Dogodilo se da je belgijski kardinal Leo Joseph Suenens, nadbiskup Bruxellesa (1901. — 1996. g.), za svog boravka u New Yorku 1970. g. upoznao pokret BS–a, pa je u siječnju 1972. poslao svog osobnog tajnika, flamanskog svećenika Guida Heyrbauta u SAD, koji se ondje upoznao s Chuckom Gallagherom i njujorškom skupinom. Bio je iskreno zadivljen zajedništvom bračnih parova i svećenika. U tom je zajedništvu osjetio duhovnu snagu toliko potrebnu za obnovu Crkve i evangelizaciju svijeta. Nakon što je i sam prošao iskustvo BS–a, Guido Heyrbaut se vratio u Belgiju i u vikendu za blagdan Duhova 1972. g. održao s jednim bračnim tim–parom iz SAD–a prvi takav Vikend u gradiću Watermall–Bosvoorde. Sudjelovalo je 15 bračnih parova i kardinal Suenens, koji je nakon toga izjavio: »Siguran sam da je to dar Duha Svetoga, jer se tu radi o istinskoj ljubavi, evanđelju i radosti, a to su znakovi Duha Svetog.« Kasnije će izjaviti da je iskustvo BS–a prema njegovu mišljenju »*najveći dar Duha Svetog Crkvi poslije Drugog vatikanskog sabora*«.

Guido Heyrbaut će nakon sastanka tadašnjih predstavnika nacionalnih zajednica BS–a Europe u Londonu 1976. organizirati ured europskog BS–a u Bruxellesu. Godine 1981. službeno je osnovan Europski sekretarijat BS–a (ES) kao tijelo koje čini Europski tim i svi nacionalni timovi Europe. Sekretarijat se na svoje radne vikende redovito sastaje u nekoj europskoj državi tri puta na godinu.⁸ Među osnivačima ES–a bili su nacionalni timovi Belgije, Francuske, Njemačke, Engleske i Hrvatske.⁹ Guido Heyrbaut je bio tada izabran u Europski tim BS–a i ostat će u vodstvu europskog BS–a do 1998. g., kad se morao povući zbog bolesti. Njemu

6 Na čelu svake nacionalne organizacije BS–a u svijetu nalazi se tajnim glasovanjem izabran *Nacionalni tim* (bračni par i svećenik), Nacionalno vijeće (parovi i svećenici koji su odgovorni za pojedine dijelove nacionalne i regionalne strukture) i Skupština koja se sastoji od svih aktivnih članova zajednice.

7 Imena svih parova, svećenika i redovnica, sa svim nužnim podacima o svakom održanom Bračnom vikendu u Hrvatskoj, od onoga prvog, održanog 11–13. lipnja 1976. u Opatiji, do danas, sačuvana su u arhivu HZBS–a koji sam osobno godinama strpljivo sakupljao, i nalazi kod mene (T. T.). Također glasilo HZBS–a »Prisutnost«, koje izlazi od 1993, objavljuje sva imena i ostale vrijedne podatke o svim osobama koje su određene godine prošle kroz iskustvo BS–a. Više od 2000 aktivnih parova u HZBS–u redovito prima »Prisutnost« koja je neprocjenjivi izvor svakovrsnih informacija o BS–u u Hrvatskoj. U daljnjem tijeku ovog prikaza oslanjat ćemo se uglavnom na svjedočanstva samih protagonista BS–a u Hrvatskoj, objavljenih u »Prisutnosti«.

8 Zadaća je Europskog tima BS–a (izabrani par i svećenik s njima u dijalogu): skupiti zajedno sve europske zajednice, koordinirati život BS–a na razini Europe, organizirati širenje na države gdje još nije prisutan i održavati stalni radni kontakt sa WWME–om.

9 Bio je to tadašnji hrvatski Nacionalni tim: p. Stjepan Kušan, Edo i Tereza Spahić.

treba zahvaliti karizmatično vodstvo, organizaciju te uspješno i razborito razvijanje i usmjeravanje europske obitelji BS–a.¹⁰

To je danas jedan od najživljih i najbrojnijih crkvenih pokreta u Europi: s brojnim članstvom, čvrstom strukturom, dobrom organizacijom, jasnim ciljevima, vizijom i uspješnim metodama koje se neprestano prilagođavaju novim psihosocijalnim situacijama. Iako je Bračni vikend u svojoj osnovi onakav kakvim ga je zamislio isusovac Gabriel Calvo u Barceloni šezdesetih godina, promjene koje su se dogodile i koje su unesene u nove nacрте za voditelje temeljito su ga izmijenile u kvalitetnom i organizacijskom smislu. To osobito vrijedi za ponudu koju svaka nacionalna i regionalna organizacija BS–a nudi za tzv. *novi stil života* parova, svećenika i redovnica nakon Vikenda.

Bračni susreti u Hrvatskoj

S današnjeg motrišta možemo zaključiti da su Bračni susreti u Hrvatskoj plod Svete jubilarne godine 1975. Američki bračni parovi iz WWME–a hodočastili su početkom listopada te iste godine u Svetište Majke Božje u Lurd i u Rim na grobove svetih apostola Petra i Pavla. Među hodočasticima su se nalazili *Franko i Nives Jelich* iz Wichita (Kansas), porijeklom s otoka Ilovika kod Lošinja, tim–par u BS–u i bliski suradnici p. Chucka Gallaghera. Oni su u silnoj želji da donesu BS kao poklon svojoj nekadašnjoj domovini iskoristili priliku i usput posjetili Zagreb. S njima je bio i njihov svećenik iz WWME–a Tom Morrow. »Informirali su nas što se u Americi radi za obitelji i bračne parove, upoznali nas s Vikendom i predložili da to ponudimo našim obiteljima«, sjeća se isusovac p. Stjepan Kušan.¹¹ Jelichi su tom prilikom predložili da u SAD na račun zajednice BS–a iz Wichte dođu parovi i svećenik iz Hrvatske, prođu kroz iskustvo Bračnog vikenda i prenesu ga u Hrvatsku.

U proljeće 1976. su se iz Zagreba na Bračni vikend u Wichitu (SAD) uputili *Darka i Mario Živković, Marija i Jura Keglević i p. Stjepan Kušan*. Osim što su svi već bili aktivni u obiteljskom apostolatu u Hrvatskoj kao suradnici pp. Josipa Jovića i Stanka Weissgerbera, služili su se engleskim jezikom. Nakon Originalnog vikenda u Wichitu ostali su još neko vrijeme u Americi da bi prošli i kroz iskustvo tzv. Dubokog vikenda u West Endu (p. Kušan i Keglevići) odnosno St. Luisu (Živković). U međuvremenu su upoznavali strukturu i organizaciju BS–a.¹²

10 Opširnije o samom Europskom sekretarijatu BS–a vidi u članku »Dokumenti za novo europsko vodstvo«, *Prisutnost* br. 18/1998. 18–19.

11 »Pater Stjepan Kušan — 25 godina služenja«, *Prisutnost* br. 19/1998, 11. Treba reći da su Darka i Mario Živković, vrlo aktivni par u obiteljskom apostolatu od samih početaka 1962. g., posjetili 1973. g. SAD i informirali se o tamošnjem obiteljskom apostolatu. U New Yorku su se tom prilikom upoznali s Frankom i Nives Jelich i prvi čuli informacije o BS–u. Iz SAD–a su donijeli film »Pobačaj — ženina odluka« koji su sinkronizirali na hrvatski jezik i prikazivali po crkvama. Film je bez sumnje pridonio smanjenju pobačaja u Hrvatskoj.

12 Vidi: Jura i Marija Keglević, Početak Bračnih susreta u nas, *Prisutnost*, br. 13, 1996, p. 4–5.

»Nakon povratka kući dao sam se na posao prevođenja i pripreme materijala i zajedno s Marijom i Jurom Keglević te Darkom Živković pripremao govore i sve što je bilo potrebno za prvi Vikend. Došli su nam Franko i Nives (Jelich) iz SAD, pregledali naše govore, ohrabрили nas i krenulo je...«, priča p. Kušan.¹³

Opatija — kolijevka Bračnih susreta u Hrvatskoj

Prvi Vikend BS–a održan je u Opatiji od 11. do 13. lipnja 1976. godine. »Bilo je užasno mnogo posla i bili smo sami«, pišu Keglevići u svojim uspomename. »Trebalo je naći parove za prvi Vikend. Patri isusovci su nam dali na raspolaganje kuću u Opatiji, organizirali prijevoz autobusom (iz Zagreba). (...) A onda Vikend! Prve strepnje, nesigurnosti, strah. Kako ga parovi doživljavaju? A na kraju bes-krajno oduševljenje.«¹⁴

»Taj 11. lipnja 1976. nećemo nikada zaboraviti. Naši dragi prijatelji Vjeko i Matilda (Tomljenović), Gordana i Josip (Tolnaj) te nas dvoje krenuli smo u Opatiju na vikend. Točno tako — na vikend. Ponijeli smo i kupaće kostime. Stvarno, ne šalimo se. Očekivali smo dobar provod u društvu dobrih prijatelja. O onom drugom, Vikendu bračnih susreta nismo znali baš ništa. (...) Nas šestero bili smo čak prvi koji smo se prijavili za sudjelovanje na njemu. Marijo i Darka, Jura i Marija, bračni par Jelich iz Amerike očito su nam spremili veliko iznenađenje. I bilo je, vjerujte. Ništa od kupanja, pa čak ni od šetnje po Opatiji. Ali smo se dobro našetali od predavaonice do sobe i obratno, a još više po našim mislima i osjećajima koje smo jedno drugome napisali i izrekli.« Tako u svojim uspomename pišu Marijana i Tomica Pavlišić.¹⁵

»Ustvari, počelo je pozivom sestara karmelićanki na 'vikend–duhovne vježbe' u Opatiji, uz zajamčeno čuvanje djece. Slijedilo je dirljivo pismo Marija i Darke, sa zahvalom na prihvaćanju poziva i rezervirane autobusne karte. U prepunom autobusu začudo nismo nikoga prepoznavali. (...) Na autobusnoj stanici u Opatiji ugodno iznenađenje: dočekali su nas Jura i Marija (Keglević), a u domu otaca isusovaca Frank i Nives (Jelich) sa svojim ponešto neobičnim hrvatskim jezikom i mnogo, mnogo ljubavi, pažnje i skrbi za našu udobnost. I na kraju o. Stjepan Kušan, s izgledom 'nekonvencionalnog svećenika' i... Vikend je mogao početi«, sjećaju se Danko i Blanka Matasović.¹⁶

»Sjećam se«, piše Većo Šimunović, »da nam je tadašnji župnik o. Adam Periškić (Na Jordanovcu u Zagrebu!) ponudio izlet zvani "Vikend" u Opatiju, u organizaciji Crkve, a sve drugo nam je bilo nepoznato. Ja sam tek dobio novi auto i nisam ga kako valja ni provozao, te mi se uklapala vožnja, Crkva pa onda i Opatija. Obećah olako, i od toga neću odustati.«

13 Stjepan Kušan, »Počeo sam sanjati o takvim Vikendima«, *Prisutnost*, br. 37/2006, 12.

14 J. i M. Keglević, *Isto*.

15 Marijana i Tomica Pavlišić, »Sjećanje na prvi Vikend bračnih susreta«, *Prisutnost* lipanj 1994, 11.

16 Danko i Blanka Matasović, »Počeci Vikenda u Hrvatskoj«, *Prisutnost* br. 7/ 1995, 11.

A njegova Ana dodaje: »Bili smo raspoloženi za izlet. Veći je polaskala Opatija a ja sam to prihvatila. Možda se i okupamo... Kad smo došli dočekali su nas Darka i Marijo (Živković) vedri i nasmijani i to mi je davalo nadu... Ali budući da nisam znala o čemu se radi i kamo smo to poletjeli na prvi poziv, u meni se pojavila opreznost, pa čak i strah da to nije možda nešto krivo. Ta moja pitanja su se umirila kad sam ugledala o. Stjepana Kušana. Pa tu je svećenik i tu ne može biti ništa krivo. (...) Kada smo došli u dvoranu i počeli odgovarati na postavljena pitanja (u pismenom i usmenom dijalogu) tada sam osjetila da je to nešto što bi moglo biti dobro. Tako sam uronila u sebe. Baš mi je bilo drago da samu sebe ispitam gdje sam u odnosu s Bogom i s mojim Većom. Pa to je dobro i to nam treba. Učinilo mi se da prvi put čujem nekog tko je zainteresiran za naš odnos i za naš brak. Kako je Vikend odmicao mi smo uvidali vrednote jedno drugog, osjećali zadovoljstvo da smo zajedno i da nam je netko pomogao da u sebi dotaknemo onu najdublju točku sebe i svoje intime. Sveta misa u nedjelju je bila vrhunac svemu svemu onome što smo doživjeli i postigli za ta dva dana. Tada bih najradije zagrlila cijeli svijet i zaželjela da svi oko mene budu sretni kao ja.«¹⁷

Kao svećenik voditelj p. S. Kušan se prisjeća: »Godine 1976. 13. lipnja, u crkvi Navještenja Marijina u Opatiji, kip sv. Antuna bio je okićen obiljem ljiljana — simbola djevičanske čistoće. Toga istoga dana cijelo (nedjeljno) prijepodne 18 bračnih parova (4 svećenika i 2 redovnice ss. Naše Gospe) slušali su govor o sakramentima ženidbe (i sv. Reda), pisali su veliko ljubavno pismo (90 minuta!) i izmjenivši svoje bilježnice doživljavalo nešto nesvakidašnje. Doživjeli su da je jednosatni govor u stvari bio vađenje riječi iz njihovog srca, da je jedno i pol satno pisanje prekratko za sve što se ima reći, da je susret u predanju i otvorenosti taknuo tipku nježnosti iz koje se oglasio doživljaj ponosa, svijest bogatstva i posebnog izabranja. Sve se to stopilo s mirisom ljiljana oko kipa sv. Antuna — jer ljubav je uvijek lijepa, mirisna i čista — stvara ozračje svete Božje prisutnosti. Bili su to ozdraviteljski trenuci koje proizvodi sakramentalna milost kad god joj se uklone zapreke postavljene ravnodušnošću, otuđenošću, samačkim stilom života, grijehom...«¹⁸

Ovih nekoliko svjedočanstava prvog Vikenda BS-a u Hrvatskoj samo su mala skica nečega što se kroz proteklih 33 godine događalo na više od 400 sličnih Vikenda u nas, u više od 10. 000 duša onih koji su to iskustvo do sada prošli. Od toga je u samo u Opatiji, u isusovačkoj kući Duhovnih vježbi, od 1976. g do danas održano 80 Vikenda BS-a kroz koje je prošlo više od 900 bračnih parova, 55 svećenika i 12 redovnica.¹⁹ Silne su se energije milosti od tada kroz Bračne vikende umnožile u Hrvatskoj u zajedničkom naporu svećenika i bračnih parova u obnovi naše Crkve i društva. To je statistički neizmjerljiva kategorija koja je samo Bogu poznata.

17 Većo i Ana Šimunović, »Dvadeset godina — ni puno ni malo«, *Prisutnost* br. 12/1996, 14–15.

18 Stjepan Kušan, »Sakrament ženidbe — sveta tajna«, *Prisutnost*, br. 12/1996, 4.

19 To proizlazi iz detaljnog izvještaja vlč. Antona Zeca, župnika u Vrbniku i karizmatičnog voditelja Vikenda BS-a prigodom proslave ovogodišnje 30. obljetnice prvog Vikenda BS-a u Opatiji.

Tek tim-parovi i svećenici koji vode takve Vikende u Hrvatskoj donekle mogu naslutiti ono o čemu govorim.²⁰

Nakon toga prvoga uspješnoga opatijskog Vikenda BS-a u Hrvatskoj, te je godine (1976.) organizirano i održano još 7 Vikenda (Zagreb — Fratrovac, Ivanić Kloštar i Tuheljske Toplice), kroz koje je prošlo 86 parova, 19 svećenika i 4 redovnice. Tako je veoma brzo stvorena snažna jezgra bračnih parova, svećenika i redovnica koji su sami napisali potrebne govore prema nacrtu WWME-a i počeli samostalno voditi Vikende.

Formiranje Zajednice BS-a i njezine strukture

Već u rujnu 1976, nakon trećeg Vikenda BS-a koji su pomogli održati u Hrvatskoj, Nives i Frank Jelich se vraćaju u SAD, a Darka i Mario Živković napuštaju pokret. No oformljeni su prvi tim-parovi i tim-svećenici koji već iste godine samostalno vode Vikende BS-a.²¹ U siječnju 1977. p. Stjepan Kušan i Marija i Jura Keglević ponovno odlaze u New Jersey (SAD) na Vikend za formiranje tim-parova i tim-svećenika. Brzo su svladali lekciju i već u ožujku iste godine održavaju u Remetama u Zagrebu prvi takav Vikend za buduće voditelje: svećenike i parove.

Godine koje slijede donijele su veliku ekspanziju Vikenda BS-a u Hrvatskoj jer je u parovima i svećenicima zavladao veliko oduševljenje i razbuktao se apostolski žar. Vikend BS-a Hrvati su prenijeli u Italiju i Sloveniju.²² »Širenje Vikenda i priprema parova voditelja zahtjevali su dodatne napore i putovanja. Posebno sam ponosan« ističe p. Stjepan Kušan »na naše prenošenje Vikenda BS u Italiju. (...) Poteškoća je bilo s putovanjima u Ferraru na mjesečne obnove i pomaganje

20 U HZBS-u ovog trena ima tridesetak tim-parova i 8 svećenika koji vode oko petnaest Vikenda BS-a godišnje za bračne parove, zaručnike, svećenike i redovnice. Postoje dva tim-pa i dva svećenika koji vode Duboki vikend za buduće aktivne parove i svećenike te dva tim-pa i svećenik za držanje Formacijskog vikenda za duhovno i stručno usavršavanje. Zaručničke vikende vode tri tim-pa i dva svećenika.

21 Prvi bračni tim-parovi koji su nakon Živkovića i Keglevića već 1976. g. vodili Vikende BS-a bili su: Stanko i Ivanka Fitz, Josip i Božica Jurečić, Josip i Gordana Tolnaj, Marijan i Bosiljka Filipašić, Alojz i Mirjana (Seka) Fitz, Ivica i Slavica Kovač te Mladen i Katarina Zelić. Prvi tim-svećenik koji je nakon Stjepana Kušana vodio Vikend BS-a bio je isusovac p. Pero Sabolić, a zatim slijede: mons. Josip Frkin (Zagreb); Anton Zec (Krk); Milivoj Koren (Istra); Mario Žmak (Istra); don Marko Kozina (Šibenik); don Milivoj Bolobanić (Zadar); p. Slavko Pavin, SJ; p. Rudolf Brajčić, SJ; p. Pero Mijić, SJ; p. Josip Sremić, SJ; don Franjo Markić (Split); fra Ljudevit Gregov OFM; p. Nikola Bašnec OFM Cap; p. Tonči Trstenjak, SJ; Nikola Majcen (Zagreb); Krunoslav Pačalat (Varaždin); p. Antun Volenik, SJ; Josip Koprek (Varaždin).

22 Hrvatska je dala Vikende BS-a Italiji, danas najbrojnijoj i najživljoj europskoj obitelji BS-a: naime, na hodočašću u Lurd 1978. hrvatski Amerikanci Nives i Frank Jelich sreli su župnika iz Porta Garibaldia u Italiji don Piergiorgia Zaghia i pridobili ga za Vikend BS-a. Na blagdan Bezgrešnog začeca 8. prosinca 1978. održan je prvi Vikend BS-a u Italiji, upravo u Portu Garibaldiu. Vodili su ga na talijanskom jeziku hrvatski timovi: p. Stjepan Kušan, Nives i Frank Jelich, Rudi i Smiljana Ujčić iz Pule i Dino i Ana Bedrina. Sudjelovalo je desetak parova iz Italije i don Piergiorgio Zagli. Ta ista ekipa održala je uskoro Vikend BS-a i u Ferrari.

talijanskim parovima na pisanju govora.«²³ Prvi talijanski tim–svećenik Piergiorgio Zaghi pisao je svoje govore u Zagrebu pod vodstvom p. S. Kušana.

Budući da je Zajednica rasla i množila se, trebala joj je i čvršća struktura u vođenju i koordiniranju, koja je odmah stvarana po uzoru na WWME. Izabrano je nacionalno vodstvo koje je predstavljalo pokret Bračnih susreta u zemlji i u inozemstvu. Prvi Nacionalni tim bili su p. Stjepan Kušan te Marija i Jura Keglević. Kako je njima po statutima WWME–a istekao mandat 1978. g., u vodstvo s p. S. Kušanom izabrani su Ivanka i Stanko Fitz kao novi Izvršni tim.²⁴ Stvorene su i lokalne zajednice sa svojim koordinatorima i voditeljima, tzv. Regionalna vijeća: Split, Rijeka, Sl. Brod, Čakovec, Zagreb I i Zagreb II. Osnovano je i tzv. Zajedničko vijeće. Od 27. do 29. listopada 1978. održao se u Bruxellesu Formacijski vikend za aktivne parove iz cijele Europe. Tamo odlazi 12 parova iz Hrvatske i vraćaju se kući ohrabreni i ojačani europskom solidarnošću i duhom bratske ljubavi. U novim sređenim uvjetima karizmatični osnivači BS–a u Hrvatskoj Marija i Jura Keglević se ne snalaze i napuštaju Zajednicu 1978. Usprkos svemu tek osnovana Hrvatska zajednica BS–a nastavlja svoje snažno širenje praktično bez povijesnih karizmatičkih »roditelja«.²⁵ Sam p. Stjepan Kušan će 1988. g. biti imenovan provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isusove i prestati sa svim aktivnostima u Zajednici BS–a. Brigu za Zajednicu je njegovim delegiranjem u Nacionalni tim preuzeo pisac ovih redaka, p. Tonči Trstenjak.²⁶

23 Stjepan Kušan, »Počeo sam sanjati o takvim Vikendima«, *Prisutnost*, br. 37/2006, 13.

24 Kroz proteklih 30 g. (1976–2006) Zajednicu bračnih susreta u Hrvatskoj vodilo je 14 Nacionalnih timova: Marija i Jura Keglević, p. Stjepan Kušan SJ (1976–1978); Ivanka i Stanko Fitz, p. Stjepan Kušan SJ (1978–1980); Tereza i Edo Spahić, p. Stjepan Kušan SJ (1980–1982); Štefica i Ivica Soić, p. Josip Sremić SJ (1982–1984); Danica i Ivica Dušak, p. Pero Sabolić SJ (1984–1986); Vlasta i Slavko Očko, p. Pero Sabolić SJ, p. Tonči Trstenjak SJ (1986–1988); Dragica i Vjeko Babić, p. Tonči Trstenjak SJ (1988–1990); Spomenka i Darko Novosel, p. Tonči Trstenjak SJ, mons. Josip Frkin (1990–1993); Seka i Alojz Fitz, mons. Josip Frkin (1993–1996); Biserka i Marijan Topčić, p. Tonči Trstenjak SJ (1996–1999); Anda i Ivica Veža, p. Josip Sremić SJ (1999–2002); Anđelka i Marijan Mađerčić, vlč. Josip Koprek (2002–2006) Mira i Josip Lončar, p. Tonči Trstenjak SJ (2006–2008.). Vidi *Prisutnost*, 37/2006, 14.

25 Evo kako su to doživjeli sami Keglevići: »Duh Vikenda BS se mijenjao — zapravo na sasvim ljudski i razumljiv način. Puno tim–parova, ljudi vole red i poredak, vole znati za što je tko 'kompetentan', koje su njegove 'kompetencije'. Mi smo se osjećali pogodeni. Uvijek smo vjerovali u riječi sv. Augustina: *Ljubi i čini što hoćeš!* Nikada nismo razmišljali ni o vlastitim kompetencijama. Bili smo sluge svim tim–parovima, makar smo bili Izvršni tim. Plakala sam kad sam to (kompetencije novog vodstva!, opaska T. T.) prvi put doživjela, ali onda smo zaključili da treba drugima prepustiti da oni vode. (...) Mi smo željeli samo jedno, a to je da što više parova doživi Vikend BS–a, da što više parova bude sretno, da bude što više sretnih obitelji. A Bračni susreti su Božje djelo i Bog ih vodi makar i stramputicama i bez nas.« Vidi Marija i Jura Keglević, »Početak Bračnih susreta u nas«, *Prisutnost* br. 13/1996, 5.

26 Isusovac p. Tonči Trstenjak iskustvo Bračnog vikenda prošao je 1979. u Opatiji. Po delegaciji p. S. Kušana, provincijala, ušao je u Nacionalni tim 1988. g. u zadnjim mjesecima mandata Vlaste i Slavka Očko na mjesto p. Pere Sabolića, kojega je novi provincijal premjestio u Opatiju za župnika. U siječnju 1979. vodstvo preuzimaju Dragica i Vjeko Babić s kojima ostaje u Nacionalnom timu do kraja 1990. Tada ulazi u novi Nacionalni tim sa Spomenkom i Darkom Novosel s kojima ostaje u vodstvu do polovice 1993. Zamijenio ga u timu mons. Josip Frkin, župnik u Velikoj Gorici i jedan od prvih tim–svećenika u Zajednici BS–a. Zatim je ponovno na trogodišnje razdoblje 1996. izabran u vodstvo HZBS zajedno s Biserkom i Marijanom Topčić. Od 2006. g nalazi se u Nacionalnom timu

Na Vikende BS–a dolazi sve više svećenika, biskupa i budućih biskupa, oni su velika moralna potpora i očiti znak Duha Svetoga da je Zajednica BS–a na pravom putu: mons. Pavao Žanić, biskup mostarski (umro 2000. g.); mons. Josip Arnerić, biskup šibenski (umro 1994. g.); kard. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački; mons. Ivan Milovan, biskup porečko–pulski; mons. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački; mons. Đuro Hranić, pomoćni biskup đakovački.

Zajednica BS–a je već od samoga svog početka organizirala svoju tzv. Godišnju obnovu u prvom tjednu svake nove godine u dvorani uz Baziliku Srca Isusova u Zagrebu. Od 1978. na svim tim obnovama redovito je sudjelovao kardinal Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, ili osobno, ili preko svog izaslanika. On je svake godine tog dana predvodio misu i na njoj govorio parovima, hrabreći ih da ustraju u prevažnom apostolskom zadatku. Kad se u Zagrebu u isusovačkom sjemeništu »Augustin Bea« na Fratrovcu u svibnju 1989. g. održavao Europski sekretarijat BS–a, kardinal Franjo Kuharić osobno je posjetio Sekretarijat i tom prilikom održao značajan govor podrške Zajednici BS–a.

Hrvatska je Zajednica BS–a na vrijeme slijedila i provodila promjene koje su pripremala središnja tijela u ESBS–a. Tako je uskoro otkriveno da je dijalog bračnog para do razine osjećaja površan i plitak, premda je osjećaj kao spontana reakcija na ljude i događaje oko sebe trenutna istina o osobi i s njim je potrebno i dalje ozbiljno računati.²⁷ Psihologija je otkrila mnogo dublju razinu, koja je uzrok kvalitete osjećaja, čovjekove snažne duševne potrebe: biti voljen, cijenjen, prihvaćen (pripadati) i nezavisan. Radilo se ustvari o primjeni teorije hijerarhije potreba američkog psihologa Abrahama Maslowa.²⁸ Tako p. Josip Sremić SJ te Stefica i Ivica Šoić, kao Nacionalni tim (1982–1984), potaknuti europskim i svjetskim zahtjevom uvode tzv. *duboki dijalog do razine potreba*. Ne staje se više na pitanju »kako se sada osjećam«, nego »koja je moja dominantna potreba uzrok takvom mom osjećaju«. To je dovelo do potrebe uvođenja novog nacrtu BS–a koji je i te kako vodio računa o tom bitnom pomaku u dubinu ljudske duše.²⁹

Velika se važnost pridaje tzv. postvikendaškom razdoblju: Što i kako nakon Vikenda BS–a? Već početkom osamdesetih, na kraju svog mandata u Nacionalnom timu (1982.), p. Stjepan Kušan te Edo i Tereza Spahić donose u Hrvatsku nacrt tzv. mostova: pet susreta (jednom mjesečno) s parovima koji su prošli origi-

s Mirom i Josipom Lončar. Zbog teže bolesti u jesen 2007. g. povlači se iz vodstva a u Nacionalni tim ulazi p. Pero Sabolić.

27 Dijalog u paru je osnovno sredstvo Vikenda BS–a. O tome više Biba i Marijan Topčić, »Dijalog 10 + 10«, *Prisutnost* br. 4/1994, 6–7. Dijalog nije sam sebi svrha, nego ide za prihvaćanjem osobe u dijalogu takvom kakva je u tom trenutku, kako bi se postigao cilj: bliskost u odnosu. On je ključ istinske komunikacije, a omogućuje ne samo povezano djelovanje dvoje ljudi nego i ispravno funkcioniranje ljudske naravi.

28 Maslovljeva hijerarhija potreba uključuje sljedeću podjelu potrebe: fiziološke potrebe, sigurnost, društvene potrebe, poštovanje, samoaktualizacija. Usp. A. H. Maslow, *Motivation and Personality*, Prentice Hall, Inc., Upper Saddle River, New Jersey 1970.

29 Bio je to već treći nacrt BS–a od njegova nastanka, a proveden je u Hrvatskoj u razdoblju od 1983. g. Svako takvo provođenje izazvalo je i određenu krizu tim–parova, koji su ponovo morali prilagoditi svoje napisane govore novim zahtjevima.

nalni Vikend BS–a — da se održi uspostavljena veza, potakne dijalog u paru i uoče novi aktivni parovi u samoj Zajednici BS–a.³⁰ Iz tih sastajanja u stanovima novih »vikendaša« izrasla je potreba za nastavkom takvog duhovnog zajedništva. Tako su rođene »dijaloške grupe« ili ćelije od najviše pet bračnih parova slične socijalne razine koji jedni druge na mjesečnim okupljanjima potiču na dijaloški stil života u paru.

Hrvatska zajednica bračnih susreta

U Europskom sekretarijatu BS–a naš Nacionalni tim je predstavljao bivšu državu i bio je zaveden pod njenim imenom. Na Europskom sekretarijatu (ES) u Parizu (Baneux) od 15. do 18. studenog 1990, nakon naših demokratskih promjena, dočekala nas je na stolu jugoslavenska zastava s crvenom petokrakom. Član tadašnjeg Nacionalnog tima Vjeko Babić (umro 1991.) je uzeo škarice iz torbice svoje supruge Dragice, izrezao petokraku iz zastave i okrenuo je naopačke, tako da je dobila raspored boja hrvatskog stijega crven–bijeli–plavi.³¹ To je izazvalo zgražanje tadašnjega Europskog vodstva BS–a. Novi nacionalni tim je na njihovu prvom ES–u u Beču u veljači 1991. također dočekala zastava umiruće države, koju su uklonili sa stola. »Na drugom našem ES u Mađarskoj (Dobogoko, početkom lipnja 1991.) energično smo tražili od europskog tima da od sljedećeg Sekretarijata BS predstavljamo isključivo Hrvatsku zajednicu BS ili nećemo više dolaziti na ES. Pater Tonči je iz svog auta skinuo malu hrvatsku zastavicu (...) i predao je Europskom timu da nauče kakva je naša zastava. Pristali su, i na velikom skupu Europske zajednice BS u Belgiji (Louven, od 25. do 27. listopada te ratne 1991.) prigodom desete obljetnice prvog Europskog sekretarijata BS, naša mala delegacija od 6 parova i 3 svećenika, prvi put je predstavljena pod hrvatskom zastavom i imenom. Bili smo silno ponosni«, pišu Spomenka i Darko Novosel.³²

30 Godine 2004. uvodi se u Hrvatskoj novi, jednostavniji, ali zahtjevniji program »mostova« od 7 susreta.

31 Bio je to oproštajni Europski sekretarijat BS–a za Dragicu i Vjeku Babić, jer će p. Tonči Trstenjak nastaviti djelovati kao član novoga Nacionalnog tima sa Spomenkom i Darkom Novosel, koji su bili izabrani na Nacionalnom vijeću 21. listopada 1990, a službu su preuzeli na godišnjoj obnovi početkom siječnja 1991. g. Oni su prvi Nacionalni tim čiji je mandat, usklađen s novim statutom, trajao tri godine (do 1994).

32 Radilo se ustvari o Formacijskom vikendu »Prisutnost« u Louvenu od 25. do 27. listopada 1991, na koji su šest parova i tri svećenika krenuli pod zračnom uzbunom iz Zagreba, preko aerodroma u Grazu za Bruxelles. Slavila se 10. godišnjica Europskih sekretarijata (1981–1991). Spomenka i Darko Novosel, »Bili smo prvi Hrvatski Nacionalni tim«, *Prisutnost*, br. 33/2004, 9. Tom prilikom Nacionalni tim BS–a Portugala Ana i Joao Boleo–Tome i p. Jose Silva Soares, u ime svoje zajednice kao znak solidarnosti s HZBS–om u Domovinskom ratu, poklonili su hrvatskom Nac. timu (Spomenka i Darko Novosel i p. Tonči Trstenjak) kip Fatimske Gospe. Taj će kip prelaziti u ruke svakom novom Nac. timu HZBS–a i obilaziti cijelu Hrvatsku kao gost članova HZBS–a prilikom velikih akcija ili događaja u Zajednici. Nacionalni tim prigodom svih svojih posjeta Regijama ili pojedinim Zajednicama nosi taj kip kao znak svoje vjere u zagovor i zaštitu Djevice Marije.

U novim društvenim i političkim okolnostima, usprkos ratu koji je bjesnio na ovim našim prostorima, Vikendi BS–a proživljavaju svoj kvalitetni uspon u sadržajnom, organizacijskom i strukturalnom smislu. Osjeća se snažna potreba da Zajednica BS–a u Hrvatskoj dobije stabilno ime, zakonsku legitimnost i vizualni identitet. Od godine 1992. prihvatilo se ime *Hrvatska zajednica bračnih susreta (HZBS)*, što se od tada vidi na zaglavlju svih dopisa i dokumenata. Nacionalni tim napisao je Statute koje je odobrilo Nacionalno vijeće u jesen 1993. Predan je zatim zahtjev Gradskoj skupštini Zagreba za upis u registar udruga građana. Na osnovi odluke Skupštine grada Zagreba HZBS je 21. studenog 1993. upisan u registar kao udruga građana.³³

Potreba za boljim protokom informacija sve brojnijem članstvu zadovoljena je kroz *Bilten Hrvatske zajednice bračnih susreta*. Prvi broj izašao je iz tiska u jesen 1993. g. Drugi broj, koji se pojavio već u listopadu 1993, dobio je sadašnje ime »Prisutnost« po istoimenom prvom Formacijskom vikendu BS–a, koji su u Hrvatskoj od 10. do 12. rujna 1993. na Fratrovcu u Zagrebu održali mons. Josip Frkin i Spomenka i Darko Novosel, tada Nacionalni tim HZBS–a. Sudjelovalo je 17 tim–parova.³⁴ Prvi urednik »Prisutnosti« bio je Boris Rebić, koji je u to vrijeme sa svojom Šteficom i p. T. Trstenjakom bio u novoosnovanom Izvršnom timu HZBS–a.³⁵ Časopis će od tada redovito izlaziti barem dva puta godišnje kao glasilo HZBS–a. Do sada je svjetlo dana ugledalo 40 brojeva.

U doba interneta, na serveru Filozofskog fakulteta Družbe Isusove uređena je web–stranica na kojoj se mogu naći sve bitne informacije o HZBS–u, brojevi telefona odgovornih timova i aktivnosti. Stranica je stavljena također na *link* svih europskih BS–a. Tijekom 2007. službena stranica HZBS dobiva svoje mjesto na jedinstvenoj domeni *www.hzbs.hr*.³⁶

Četiri su temeljna koraka HZBS–a: Vikendi BS–a, timovi, struktura i Zajednica. Svi ti koraci u organskom su spletu, i kad je jedan u krizi, i drugi trpe. WWBS je polovicom devedesetih godina ponovo zatražio prilagodbu BS–a novim prilikama i znanjima o čovjeku. Uvodi se novi nacrt BS–a i to u HZBS–u izaziva pravu krizu tim–parova i svećenika koji vode Vikende. Nacionalni tim Biserka i Marijan Topčić i p. Tonči Trstenjak (1997–2000) dovode 1998. u Zagreb Guida Heyrbauta

33 Statuti su ponovno u izmijenjenom obliku potvrđeni na Saboru HZBS–a. 3. siječnja 1998. g. ponovo su odobreni i upisani u Gradsku upravu za udruge građana. Zbog potreba nove nacionalne organizacije i novih prilika tokom 2007. Nacionalni tim Mira i Josip Lončar te p. Tonči Trstenjak pišu nove Statute HZBS. Te nove statute koji su sada važeći usvaja Nacionalno vijeće HZBS na svojoj sjednici na Jordanovcu u Zagrebu 17. studenog 2007. Statuti su zatim potvrđeni i od Sabora HZBS 5. siječnja 2008. i predani nadležnom državnom tijelu na odobrenje.

34 Vikend »Prisutnost«, koji je održan 1991. u Louvenu, želi posvijestiti važnost tzv. »tri kraljevska puta kršćanskog bračnog para«: dijaloga, seksualnosti, zajedničke molitve.

35 Nakon smrti Borisa Rebića 1995. »Prisutnost« uređuje Anđelka Hrkač. Izvršni tim HZBS–a, koji je bio izabran 22. prosinca 1992. (kada je mandat Novosela produžen za još jednu godinu), ukinut je 7. siječnja 1975. od tadašnjeg Nac. tima (Mirjana i Alojz Fitz i mons. J. Frkin). Navode kao razlog osnivanje Regija po Hrvatskoj i novu strukturu HZBS–a.

36 Stranicu je 2003. g. uredio isusovački bogoslov Mika Martinjak. Od 2007. redizajnirao ju je i uređuje Tomislav Lončar. Vidi *www.hzbs.hr*

da održi formaciju za pisanje novih govora.³⁷ Novi nacrt posljedično je djelovao i na održavanje Dubokih vikenda za buduće aktivne parove i svećenike, i izrodio novi nacrt Dubokog vikenda BS–a 2000. g.

Velika je i nadasve korisna novost u Hrvatskoj i poseban *Zaručnički vikend* koji je u Europi redovna aktivnost Zajednica BS–a. Taj je Vikend preveden 1995. na hrvatski jezik, a prvi put je održan od 28. veljače do 2. ožujka 1997. na Taboru u Samoboru i od tada se održava jednom godišnje.³⁸

Značajan je datum bila i proslava 25. godišnjice Europske zajednice BS–a u Louvenu (Belgija) od 17. do 19. listopada 1997. Tamo je održan formacijski vikend »Slobodni za život« na kome je sudjelovalo 18 bračnih parova i 6 svećenika iz Hrvatske.³⁹ Sličan je formacijski vikend održan u Rimu od 4. do 8. veljače 2004, na kome je iz HZBS–a sudjelovalo 5 parova i 3 svećenika. U Hrvatskoj je taj vikend održan prvi put na Taboru u Samoboru od 2. do 4. prosinca 2005.⁴⁰

Vjeran apostolskom pozivu, HZBS je uz logističku pomoć mađarske zajednice BS–a u Vojvodini, veliku potporu mjesne Crkve i svećenika, u Totovom Selu od 30. svibnja do 1. lipnja 2003. organizirao prvi Vikend BS–a za bačke Hrvate. Sudjelovalo je 16 parova i jedan svećenik. Vikendi BS–a se od tada ondje redovito održavaju. Godine 2008. održan je i prvi Vikend za zaručnike koji su vodili timovi iz Hrvatske.

Na međunarodnom planu, iako brojem relativno malena, HZBS je po svojoj vitalnosti i oduševljenju za novi stil života koji nude BS–i veoma zapažena. Sudjelovala je u osnivanju Europskog sekretarijata 1982. i redovito sudjeluje sada u Europskom vijeću i u svim njegovim aktivnostima preko svojih Nacionalnih timova. U Hrvatskoj je do sada održano 5 Europskih sekretarijata BS–a (u Zagrebu 1981, 1984, 1989; u Trakošćanu 1999. i u Mariji Bistrici, kao Europsko vijeće BS–a 2004). Vlč. Josip Koprek, član Nacionalnog tima od 2003. do 2006, izabran je u svibnju 2006. na Europskom vijeću BS–a u Fatimi za člana proširenoga Europskog tima. To je posebno priznanje HZBS–u i njegovu nastojanju da se evanđeoska poruka konkretno živi u stvarnosti sakramentalnog braka i svećeništva.

U Hrvatskoj se Vikendi BS–a redovito održavaju svakog mjeseca radne godine, i to u Zagrebu (Vrhovec i Tabor u Samoboru), u Splitu — za časnike i djelatnike Hrvatske vojske i druge (Hotel »Zagreb« i Samostan čč. ss. na Kamenu), u

37 Na Fratrovcu u Zagrebu od 13. do 15. studenog Guido Heyrbaut je održao Formacijski vikend za tim–parove na kome je objasnio da se WWME na taj korak odlučila kako bi govori na Vikendima BS–a postali kraći, jasniji i pisani kurentnim jezikom te da bi sudionici bili aktivniji.

38 Nacrt je s engleskog prevela Dragica Babić, a Vikend su vodili: p. Stjepan Kušan, Zrinka i Zlatko Gregov te Spomenka i Darko Novosel. Ista je ekipa i dalje angažirana oko održavanja Zaručničkih vikenda. Pridružili su im se zatim Mirjana i Ivica Topčić, p. Pero Sabolić SJ i p. Jure Bosančić SJ. Prema podacima HZBS–a do sada je Zaručnički vikend prošlo više od tristotine parova. Vidi o tome detaljnije: Spomenka i Darko Novosel, »Vikendi za zaručnike«, *Prisutnost*, 37/2006 19.

39 Vidi *Prisutnost*, br. 17/1997.

40 Prvi Formacijski vikend o našim tipičnim ponašanjima pred 10 bračnih parova iz cijele Hrvatske održali su p. Pero Sabolić SJ, te bračni par iz Bjelovara Kristina i Željko Manjkas. Do sada je održano šest takvih Vikenda.

Opatiji, Zadru, Vukovaru, Velikoj kod Požege, Đakovu i u Vojvodini (Totovo Selo). U godini 2006. održano je u Hrvatskoj 18 originalnih Bračnih vikenda, a to je iskustvo prošlo 200 bračnih parova, 5 svećenika i 6 redovnica. U cijeloj Europi te je godine održano 229 takvih Vikenda, a sudjelovalo je 2900 bračnih parova, 75 svećenika i 22 redovnice. S obzirom na porijeklo bračnih parova u Hrvatskoj, u 2006. godini bilo ih je 54 iz Zagreba i bliže okolice, 29 iz Požege, 16 iz Zadra, iz Slavonije 12, iz Rijeke i s otoka 11 itd.⁴¹ U 2007. održano je 17 originalnih Bračnih vikenda na kojima je sudjelovalo 216 parova i jedan svećenik.

Usprkos mnogim teškoćama HZBS živi vrlo snažnim ritmom. Članovi Zajednice angažirani su u svim strukturama mjesne Crkve. Bračni parovi »vikendaši« dali su u trideset godina postojanja mnoštvo duhovnih zvanja Crkvi: svećenika, redovnika i redovnica. To bi bila zanimljiva tema za jednu od budućih istraživanja. Teško bi bilo Crkvu u Hrvata i njezinu današnju dinamiku zamisliti bez te vitalne i snažno apostolski usmjerene zajednice kršćanskih bračnih parova, svećenika, redovnika i redovnica.

41 Vidi *Prisutnost*, br. 39/2007, 23.

The History of »Marriage Encounter« in Croatia

Tonči Trstenjak

Summary

The Marriage Encounter movement has two primary goals: firstly to engage the married couple in a process of dialogue and secondly to facilitate the renewal of the Catholic Church. The movement was begun in Croatia thanks to the efforts of the couple Franko and Nives Jelich from Wichita, Kansas USA. The first Marriage Encounter weekend program was held in the Jesuit house in Opatija, June 11–13, 1976 and was based on the Worldwide Marriage Encounter method. Since that time and up until 1988, Fr. Stjepan Kušan has been responsible for the organisation of Marriage Encounter weekends, and for this we owe him our thanks. Also, the many enthusiastic couples who completed the weekend program deserve to be thanked for the swift pace at which the ME movement has spread. In the first year alone, over eighty couples completed the ME weekend program, and by 2006 approximately 5000 couples, 150 priests (6 bishops) and about 90 women religious had also done so. Croatian couples and priests brought the ME movement to Italy in 1978 and to Slovenia and Serbia in 2003. Croatia has participated in the European Council ME since its beginnings in 1981, and five meetings of this Council have taken place in Croatia until now.

After the Republic of Croatia gained independence in 1991, more favourable conditions were created for a tighter organisation. This task was carried out by the National Team consisting of Fr. Tonči Trstenjak and Spomenka and Darko Novosel. Following its establishment and the ratification of its statutes, it was registered in 1993 as the non-government association called the »Croatian Community of Marriage Encounters«. Their bulletin »Prisutnost« (Presence) was first printed in 1993 and its purpose was to report on all significant events and important documents, as well as to print a list of all the names and addresses of couples who went through the experience of Marriage Encounter in Croatia.

ME is not considered a family movement, rather it is a movement for the renewal of the Catholic Church through the sacraments, particularly the sacraments of Holy Orders and Matrimony. The community is headed by a National Team (consisting of a married couple and a priest) who are elected for a three-year mandate by the National Council. Until now fourteen National Teams have been appointed. This is one of the largest organised Catholic associations in Croatia with a strong leadership, good organisation, clear goals and detailed working methods. Marriage Encounter weekends are held each month throughout Croatia, and an average of two hundred couples go through the programme each year. Approximately two thousand couples participate actively in the life of the Croatian Community of Marriage Encounters.